

Pálmai Sándorné És Családja Beregszászon

Ezen a képen a családom látható. A lányom, a férjem [Pálmai Sándor] és én, amikor Beregszászban éltünk. "Sok szeretettel Magda, Sanyi és K., a lányom, 1955, Beregszász". Talán egy fényképész műtermében vagyunk, de az is lehet, hogy a lakásban készült a kép. Már nem emlékszem.

A sors iróniájából éltünk tizennégy évig a Szovjetunióban. A férjemék szomszédja Nagyberegen kapott egy levelet, hogy a lánytestvére útban van hazafelé Bergen-Belsenből, emiatt 1945. augusztus 30-án átmentünk Nagyberegre Budapestről. De miközben várakoztunk, a határt lezárták, és Nagybereget a Szovjetunióhoz csatolták. Mert 1945 nyarán Csehszlovákia és a Szovjetunió között született egy olyan egyezmény, hogy a régi Csehszlovákia egy részét átadják a szovjeteknek. Aki ott volt korábban csehszlovák állampolgár, az automatikusan szovjet állampolgár lett. Ugyan felvehettem volna akkor rögtön a szovjet állampolgárságot, de nem akartam, mert haza akartam jönni Magyarországra. Végül is így lettem hontalan, a férjem meg szovjet állampolgár, mert ő ott született Csehszlovákiában, tehát automatikusan megkapta az új állampolgárságot. De erről az egészről akkor, Nagyberegen semmit sem tudtunk, csak később derült ki minden. A férjem és a családjá megkapta az orosz állampolgárságot, mert ők előtte nem magyar, hanem csehszlovák állampolgárok voltak. Én pedig hontalan lettem.

Egyszer a lányomat kocsiban tologattam a ház előtt, míg a férjem dolgozott, mert kiküldték a fináncokat, akik jöttek ellenőrizni, hogy nem csinál-e fekete munkát. Mert ettől féltek, de a spekulánsoktól nem. Kint sétálok, a férjem meg bent dolgozik, jön a finánc, hát nem akarom, hogy lebukjon. Mondom a fináncnak, legyen már olyan szíves, vigyázzon a gyerekre addig, míg hozok ki neki egy kis teát. És otthagytam őt a lányommal, és szóltam Sándornak, hogy pakoljál, mert jön ez az ember. Szóval ilyen jelenetek vannak előttem... Később nevetve mesélte a barátainknak, hogy egy fináncra bíztam a lányomat addig, míg ő elpakolt.

Beregszászban volt egy bútorgyár. A kazán meghibásodott, és meg kellett volna hegeszteni, de nem volt senki, aki vállalja a munkát, mert be kellett mászni a kazánba. A férjem akkoriban nem volt kövér, megnézte a helyet, és elvállalta [Az egyébként szabó szakmával rendelkező férj egy gleiwitzi munkatáborba került a deportálás során Auschwitzból, és ott kitanulta a hegesztést. -- A

szerk.]. Fizetni azonban nem tudtak, csak természetben, vagyis hulladék fával. A hegesztésért annyi fát kaptunk, hogy egész télen megvolt a tüzelőnk. Mi nem voltunk elkeseredve, mert mindig akadt ilyen barterkereskedelem.

Működött ott egy tejgyár is, isteni volt a vaj, a tejföl, túró, nem tudom, milyen technikával csinálták. Kellott az egyik vezetőnek valamit varrni. Hát pénze nem volt neki sem. Mit hozott? Egy kiló vajat. De hogyan? Úgy, hogy felvett egy nagy begyes inget, és abba tette bele a vajat. A kezében semmi nem volt, ezért úgy látták, hogy nincs nála semmi. Valaki ezt csinálta, valaki azt, ki mit tudott.

A szegénység, mint minden, relatív. Soha az életemben annyi lisztem, zsírom, cukrom nem volt, mint akkor, mert azért mindent lehetett kapni, csak minden korrupst volt. Az egész rendszer volt korrupst. A malomban úgy állapították meg a normát és a búza őrlése során keletkező anyagvesztéséget, hogy a tényleges veszteség valójában mindig jóval kevesebb volt, viszont így a lisztet zsákszámra szépen elemelték azok, akik közel voltak a tűzhöz, és eladták az ismerősöknek vagy a boltosoknak, és mi így kaptuk feketén.